

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om folkekirkens lønningsvæsen m. v.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 91) findes i tidenden sp. 4127).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Viggo Hauch: Det arbejdspres og de arbejdsvilkår i øvrigt, som tingets medlemmer for tiden er stillet over for, er af en sådan art, at jeg ikke tror, nogen socialdemokratisk fagforeningsformand ville tillade, at hans fagforenings medlemmer blev stillet over for et tilsvarende morakeri. Det mener altså en socialdemokratisk ledet regering at kunne gøre over for folketingets medlemmer med den risiko for fejl, der derved opstår. Dette er baggrunden for et par bemærkninger, jeg gerne vil fremsætte forud for afstemningen om dette lovforslag.

Da den højtærede kirkeminister i sin tid fremsatte sit forslag om ændring i lov om folkekirkens lønningsvæsen, indeholdt det kun en ganske stiltfærdig ændring. Under udvalgsbehandlingen i lønningsudvalget stillede den højtærede kirkeminister yderligere et ændringsforslag til lovforslaget om forhøjelse af et rådighedsbeløb i lovens § 81 fra 50.000 kr. til 160.000 kr. I de bemærkninger, hvormed den højtærede kirkeminister ledsagede sit ændringsforslag, og som er aftrykt i betænkningen, anføres, at det drejer sig om et rådighedsbeløb, som den højtærede kirkeminister har haft til afholdelse af udgifter ved kirkelige møder i udlandet, og nu føjer den højtærede kirkeminister til, at der ikke har været et tilsvarende rådighedsbeløb til afholdelse af udgifter vedrørende tilsvarende møder her i landet, og at kirkeministeriet derfor ret jævnlige må rette henvendelse til de bevilgende myndigheder om beløb til sådanne møder m. v. Da denne fremgangsmåde findes ret upraktisk, også når man tager i betragtning, at det drejer sig om meget beskedne beløb, foreslås det, at disse fremtidig afholdes af den i § 81, stk. 1,

i lov om folkekirkens lønningsvæsen m.v. nævnte rådighedssum til kirkelige formål. Af den foreslåede forhøjelse på i alt 110.000 kr. er 60.000 kr. tænkt reserveret til dette formål. Da den omhandlede rådighedssum også i øvrigt har vist sig utilstrækkelig, er den med henblik på andre formål af kirkelig kulturel art foreslået forhøjet med 50.000 kr.

Stillet over for disse bemærkninger til ændringsforslaget fandt hverken mit parti eller jeg i folketingets lønningsudvalg at burde tage afstand fra forslaget, og vi tiltrådte det. Det var tanken, at der inden anden behandling skulle have været afholdt et møde i lønningsudvalget, men på grund af det stigende arbejdspres var det ikke muligt at holde det, forinden vi havde givet vor tilslutning ved anden behandling. Umiddelbart efter blev der afholdt et udvalgsmøde, hvor der til yderligere belysning af spørgsmålet blev forelagt bemærkninger, som vi finder anledning til at kommentere, idet den højtærede kirkeminister i anden omgang for lønningsudvalget forelagde et notat, hvori det hedder — jeg beder om formandens tilladelse til at citere —:

„Også bortset fra den omtalte mødevirksomhed i ind- og udland og andre former for kirkelig repræsentation er der nu og da brug for ikke helt ubetydelige beløb til specielle opgaver, som jeg ikke finder at burde bebyrde statens bevilgende myndigheder med. Jeg skal i denne forbindelse nævne den store internationale arkitektkonkurrence, som kirkeministeriet for et par år siden tog initiativet til afholdelse af. Det er under overvejelse at lade det ved denne konkurrence som nr. 1 præmierede forslag bringe til udførelse i forbindelse med indretning af efteruddannelsesinstituttet for præster på Vatelunden i Søllerød sogn, men det forudsætter vidtløftige tekniske og kunstneriske eksperimenter af en sådan art, at det ikke kan forlanges, at beboerne i Søllerød selv skal bære det. Gennem disse eksperimenter vil man samle erfaring, som kan komme også andet kirkebyggeri og muligvis byggeri i det hele taget til gode. Den omtalte arkitektkonkurrence har man tænkt efterfulgt af en anden mere

[Viggo Hauch.]

speciel arkitektkonkurrence om kirkeselvbyggeri. Erfaringen fra nyeste tid viser, hvilken betydning denne form for kirkebyggeri kan have ikke blot økonomisk, men tillige som en kirkelig og folkelig stimulans af mere u håndgribelig art.“

Ved den forklaring, den højtærede kirkeminister herved har givet, efter at vi havde givet vor tilslutning ved lovforslagets anden behandling, er der sket en sådan ændring i baggrunden for det forslag om forhøjelse af rådighedsbeløbet, at mit parti har ment at måtte gøre bemærkning derom. Det, man her tænker rådighedsbeløbet anvendt til, går efter vor opfattelse langt ud over det, der var vor forudsætning ved tiltrædelsen ved anden behandling, idet den højtærede kirkeminister her ønsker et rådighedsbeløb til udgifter, som enhver anden minister vil være nødt til at gå til folketingets finansudvalg for at få bevilget.

Nu er mit parti fuldstændig klar over, at vi skal have en kirkelig lønningslov, og vi skal også have den inden 1. april, så vi vil ikke stemme imod den kirkelige lønningslov, uanset det der er sket. Men jeg vil gerne sige til den højtærede kirkeminister, at forudsætningen for, at vi kan stemme for lovforslaget, er, at kirkeministeren her kan erklære, at i det omfang, det rådighedsbeløb, der nu stilles til kirkeministeriets disposition, skal bruges til andre formål end dem, vi måtte gå ud fra ved anden behandling, vil det blive forelagt folketingets finansudvalg. Hvis ikke den højtærede minister kan erklære det, vil vi her ved tredje behandling undlade at stemme.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Jeg vil begynde med at beklage, at det nu omtalte ændringsforslag er kommet som ændringsforslag og ikke var med i det oprindelige lovforslag. Det skyldtes — det må jeg indrømme — udelukkende mig selv. Jeg havde været til det kirkelige jubilæum i Indien, og dette lille tekniske lovforslag smuttede fra mig. Imidlertid betragtede jeg det som så væsentligt at få forhøjet kirkeministeriets almindelige rådighedsbeløb, som var på 50.000 kr., til

den svimlende sum af 160.000 kr. ud af et budget, der i alt er på 150 mill. kr.

Indtil 1959 havde ministeriet simpelt hen ikke en rød øre til at være med til at stimulere, hvad jeg vil kalde kirkelig kulturel aktivitet, og vi har i de senere år med det meget beskedne beløb på 50.000 kr., synes jeg, gjort en indsats, som jeg i og for sig har haft på fornemmelsen også har glædet venstres gruppe her i folketinget og i øvrigt også ud over landet.

Den store kirkekonkurrence blev jo meget omfattende, og den gik der godt og vel hele et års rådighedsbeløb til, men det fremkaldte jo samtidig en stærk aktivitet af frivillig art. Først kom en mand og gav kirkeministeriet 80.000 kr. Derefter blev Vatelunden og 5.000 kr. stillet til ministeriets rådighed. Jeg synes, at når så bittesmå beløb og så lidt aktivitet kan kalde på, hvad jeg vil kalde folkelig, aktiv glæde, er 50.000 kr. godt givet ud. Nu er det så vi foreslår at forhøje rådighedsbeløbet til 160.000 kr., og der er gjort rede for, hvad de 60.000 kr. vil blive brugt til, nemlig den nødvendige mellemkirkelige aktivitet, som jo er i rivende udvikling. Nogle beløb vil blive løftet fra finansloven over til denne kirkelige bevillingslov, idet vi må være af den mening, at fordi en mand skal rejse og repræsentere den danske kirke ved det lutherske hovedforbunds kongres hist og her og skal have et beløb på lad os sige mellem 2.000 og 9.000 kr., er det meget, at man først skal sætte en række folk i finansministeriet i sving og derpå finansudvalget med disse små beløb. Det er meget nemmere og mere praktisk, at vi inden for visse snævre rammer klarer de ting selv.

Så har jeg derudover tilladt mig at foreslå en forhøjelse af selve rådighedsbeløbet med 50.000 kr.

Som eksempel på, hvad vi har brugt rådighedsbeløbet til — desværre har jeg ikke nået at få selve listen over udgifterne fra 1959 til nu herover, men den vil selvfølgelig til enhver tid stå til rådighed for hvem, der vil ønske at se, hvad dette beløb egentlig bliver brugt til — kan jeg nævne, at vi støtter kirkemusikkredsen med dens årlige kirkemusikdage og ligeledes musiker- og kantorforeningen, og jeg har i et enkelt tilfælde fundet det meget væsentligt, at en kristen studentegruppe

[Kirkeministeren.]

kunne deltage i en udenlandsk konference. Det drejer sig alt sammen om beløb på lad os sige 1.000 kr., ganske små summer.

Nu har jeg nævnt her, at vi overvejer — og jeg synes i og for sig, det var rimeligt at gøre opmærksom på det i det ekstra notat, man ønskede forelagt mellem anden og tredje behandling, hvad jeg finder helt rimeligt, fordi forslaget kom for hastigt — at vi sysler med tanken om forlængelse af den store konkurrence. Jeg må måske lige have lov at tilføje vedrørende den store konkurrence, at vi havde den glæde, at professor Matthews — en meget kendt engelsk arkitekt, som var medlem af dommerkomiteen — i den publikation, vi udgav bagefter, ønskede Danmark til lykke med det nye skridt, der var taget, og komplimenterede os for, at vi var gået foran på en vej, som han håbede ville blive betrådt videre frem. Vi ønskede nemlig samarbejdet mellem arkitekter, billedhuggere og andre kunstnere svejset mere sammen fra begyndelsen, når disse kirker skulle bygges.

Så tænkte jeg mig muligheden af, at der skulle laves en ganske lille indenlandsk konkurrence mellem nogle få yngre arkitekter, som skulle udarbejde nogle skitseforslag til selvbyggerkirker. Det ærede medlem er selvfølgelig ganske klar over, hvad der for øjeblikket finder sted i Bistrup, hvor menigheden har besluttet, at denne kirke skal rejses. De skaffer selv pengene og yder selv arbejdskraften. For det første billiggør dette kirkebyggeriet, og for det andet betyder det en vældig stimulans, en aktiv glæde langt længere ud i menighederne, end man normalt er vant til. Folk siger: det er vores kirke. Man kommer en gang om ugen i skiftende hold, kvinderne samles og kommer og giver aftenkaffe. Det er en glæde at se arbejdet derude, og kirkekomiteer fra hele landet strømmer til Bistrup for at se, hvad det er, der sker.

Bistrup kirke var imidlertid ikke oprindelig tænkt som en selvbyggerkirke, og derfor har der været mange vanskeligheder. Jeg ville nu finde det rimeligt, om man kunne lave en ganske lille indenlandsk konkurrence, hvorved man kunne få nogle forslag til kirkebyggeri, der var tænkt som kirkebyggeri på forhånd. Dette selvbyggeri virker for det første stimulerende, og for

det andet er der jo tale om en økonomisk fordel, fordi hele arbejdskraften gives som frivillig gave. De har derude haft den store glæde, at uddannede håndværkere i ret stor udstrækning har givet deres trænedede arbejdskraft uden for arbejdstiden. Jeg har altså blot nævnt dette som en af de ting, vi sysler med ovre i ministeriet.

Jeg vil ganske overordentlig oprigtigt henstille til det ærede medlem at trække forslaget om, at vi skal komme med henvendelser til finansudvalget inden for det lille bitte rådighedsbeløb på 100.000 kr. tilbage; vi kunne måske så enes om, at der løbende fremsendes regnskab over, hvad vi bruger pengene til inden for dette lille bitte rådighedsbeløb.

Jeg kan ikke dy mig for til sidst at minde om, at jeg dog vist er den eneste minister, der nogen sinde er blevet kaldt til finansudvalget for at blive spurgt — og så vidt jeg erindrer, var det venstre, der foranledigede det — om kirkeministeriet ikke havde opdaget, at der var noget, der hed prisstigninger, for man syntes, vi brugte så få penge. Og vi havde ved den lejlighed en meget morsom diskussion i finansudvalget.

Formanden: Jeg henstiller, at der er mere ro i salen.

Viggo Hauch: Jeg beklager i og for sig, at den højtærede kirkeminister fandt det nødvendigt at bruge så mange ord til at besvare mit spørgsmål. Det, som sagen drejer sig om, er jo ikke beløbs størrelse, heller ikke den mødevirksomhed, som vi måtte gå ud fra det drejede sig om, heller ikke den principielle diskussion om, hvorvidt ministeren skal have rådighedsbeløbet eller ej; men det drejer sig om den omstændighed, at vi, stillet over for oplysninger på et så sent tidspunkt, at vi havde tiltrådt bevillingen, opdagede, at der deri ligger helt andre ting, end vi gik ud fra der lå deri. Mit spørgsmål var da ganske enkelt dette: vil den højtærede kirkeminister, for så vidt det drejer sig om ting, der ligger uden for denne mødevirksomhed, holde folketinget underrettet? Jeg tolkede den højtærede ministers udtalelse sådan, at kirkeministeren mener, at dette rådighedsbeløb er af en sådan art, at det ikke skulle være nødvendigt at gå til folketingets

[Viggo Hauch.]

finansudvalg med de enkelte projekter, til trods for at det jo er ganske åbenbart, at man over for andre højtærede ministre forlanger, at de skal komme med deres projekter, selv om de er af en mindre størrelsesorden. Men jeg tager den højtærede kirkeministers udtalelse om forholdet til folketinget til efterretning og fortolker den derhen, at den højtærede kirkeminister løbende vil holde folketinget underrettet om anvendelsen af rådighedsbeløbet ud over det, der drejer sig om den kirkelige mødevirksomhed. Ud fra denne forudsætning vil vi stemme for lovforslaget.

Kirkeministeren (Bodil Koch): For ikke at sætte mig selv i den situation at have misforstået noget her, bliver jeg nødt til i forbindelse med udtrykket, at jeg løbende vil holde folketinget bekendt med, hvad vi bruger rådighedsbeløbet til, at spørge om, hvorvidt det skal være før eller efter, at vi bruger rådighedsbeløbet. I selve ordet rådighedsbeløb ligger der dog det, at man har rådighed over beløbet og står til ansvar for det, og jeg vil jo ikke, jeg havde jo nær sagt, snyde det ærede medlem ved bare at sige ja og amen, fordi jeg ikke helt forstod, om det ærede medlem mente, vi skulle gøre det før eller efter, at vi bruger pengene.

(Kort bemærkning).

Viggo Hauch: Jeg troede egentlig, den højtærede kirkeminister havde forstået, hvad der var vort partis principielle stilling til dette spørgsmål. Den højtærede kirkeminister har på den ene eller den anden måde fået folketinget til at tiltræde et rådighedsbeløb for kirkeministeren, og bagefter viser det sig, at det er hensigten, at en væsentlig del, eller i hvert fald en del af dette beløb skal bruges til opgaver, som man ikke var bekendt med, i hvert fald ikke i vort parti, da man gav tilslutning dertil, opgaver, som folketingets finansudvalg over for enhver anden minister forlanger at blive gjort bekendt med på forhånd for at give de fornødne bevillinger dertil.

Nu har jeg givet den højtærede kirkeminister den indrømmelse, bl.a. også fordi

det drejer sig om de kirkelige midler, at under forudsætning af, at den højtærede kirkeminister her vil erklære, at hun vil holde folketinget løbende underrettet om den måde, hun anvender beløbet på ud over mødevirksomhed, således at folketinget kan give udtryk for sin mening om den måde, pengene anvendes på, vil mit parti være tilfreds. Men jeg tror ikke, at den højtærede kirkeminister skal bore så forfærdelig meget i det. Jeg har ikke sagt, at vi krævede forslagene forelagt folketingets finansudvalg til godkendelse. Jeg har sagt, at under forudsætning af, at den højtærede kirkeminister vil holde folketinget underrettet om de dispositioner, der træffes, således at i hvert fald mit parti, hvis vi finder det nødvendigt, kan skride ind, vil vi være tilfredse og stemme for lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 131 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg. (Vedrørende forhøjelse af børnebidrag m.v.).

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 87) findes i tidenden sp. 4128).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Lis Groes: Udvalget har holdt et møde siden anden behandling af lovforslaget og indstiller enstemmigt lovforslaget til vedtagelse i den skikkelse, hvori det foreligger efter afstemningen ved anden behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 132 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.